

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน สถานการณ์บ้านเมืองของประเทศไทยเราน่าเป็นห่วงอย่างยิ่ง จากกระแสข่าวที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยในปัจจุบันทั้งด้านการเมือง สังคม การศึกษา ศาสนา และเศรษฐกิจโดยเฉพาะปัญหาความเสื่อมถอยในด้านคุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคม ในส่วนของสังคมไทยนั้นก็เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาคุณธรรมให้แก่เด็กและเยาวชน ไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าสังคมตะวันตก กลุ่มที่น่าเป็นห่วงมากที่สุดก็คือกลุ่มเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ปัจจุบันคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชนไทย นับวันมีแนวโน้มว่าจะดิ่งลง ซึ่งเป็นผลกระทบโดยตรงต่อกระบวนการการดำเนินชีวิตของเยาวชนและการดำรงอยู่ของระบบครอบครัวในสังคมไทย ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชน ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่าเยาวชนไทยของเราขาดการส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมอย่างยั่งยืน คืออาจจะมียุ่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวยไม่เกิดผลที่ถาวรในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจมีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข สภาพสังคมปัจจุบันมีภาวะบีบคั้นทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้บิดา - มารดาต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ความสัมพันธ์ภายในครอบครัวขาดความผูกพันที่แน่นแฟ้น สถาบันครอบครัวซึ่งเป็นสถาบันพื้นฐานแรก ที่มีความสำคัญในการสร้างกระบวนการกล่อมเกลางานสังคมให้สมาชิกภายในครอบครัว เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติรวมทั้งอบรมให้รับรู้และปฏิบัติตามประเพณีวัฒนธรรมอันดีงามต่างๆ ของสังคมเพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

ดังจะเห็นได้จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๐ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนาประเทศทุกมิติ ดังนั้นการพัฒนามนุษย์ จึงเป็นต้องมุ่งเน้นในด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต สุขภาพกายคือ มีร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง มีศักยภาพที่จะเรียนรู้ด้วยตนเองและเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียนตลอดชีวิตและพร้อมที่จะปรับตัวให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกปัจจุบัน การศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีสุขภาพกายที่แข็งแรงและสุขภาพจิตที่มีความสุข^๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ หมวดที่ ๕ แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ มาตราที่ ๗๙ รัฐต้องให้ความอุปถัมภ์และคุ้มครอง

^๑ อ้างใน เอื้อพงษ์ เทพคุณ, บทความงานวิจัยระดับปริญญาโท หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยเซนต์จอห์น.

พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่ประชาชนชาวไทยส่วนใหญ่นับถือมาช้านานและศาสนาอื่น ทั้งต้องส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความสมานฉันท์ระหว่างศาสนิกชนของทุกศาสนา รวมทั้งสนับสนุนการนำหลักธรรมของศาสนามาใช้เพื่อเสริมสร้างคุณธรรมและพัฒนาคุณภาพชีวิต^๒ และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๓ หมวดที่ ๑ บททั่วไป มาตรา ๖ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต^๓ และนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา ๒๕๕๐ ของกระทรวงศึกษาธิการ สถาบันการศึกษาจึงควรเร่งรัดนำไปปลูกฝังคุณธรรมพัฒนาให้กับเยาวชนของชาติ เพื่อให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ก้าวสู่สังคมคุณธรรมนำความรู้ โดยเริ่มต้นที่ครอบครัว และโรงเรียน ในการจัดการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังความมีเหตุมีผล จิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ภาควิชาภูมิปัญญาไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและประเทศชาติรวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ของชาติอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดสามารถพัฒนาตามธรรมชาติเต็มตามศักยภาพ เน้นการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์มีความรู้คู่คุณธรรม มีกระบวนการเรียนรู้ที่สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้เพื่อให้การดำเนินการประสบความสำเร็จ สามารถนำไปสู่การปฏิบัติยุทธศาสตร์ที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้น ทุกฝ่ายจะต้องมีความตั้งใจและลงมือปฏิบัติอย่างจริงจัง ผู้ใหญ่ควรเป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน พ่อแม่ต้องดูแลเอาใจใส่ลูกอย่างใกล้ชิด

นอกจากนี้ การที่จะพัฒนาคนในสังคมโดยเฉพาะนักเรียน ซึ่งจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาชาติบ้านเมืองในอนาคตให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม โรงเรียนจึงมีหน้าที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนของชาติ ได้สนองนโยบายของรัฐบาลโดยจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนเก่ง คนดี เน้นการฝึกฝนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน ซึ่งจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตให้เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับความรู้และทักษะด้านต่างๆ อย่างชัดเจน สาระสำคัญเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชน คือการมุ่งเน้นฝึกฝนความมีเหตุมีผลทางคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะผลักดันให้มีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรมอย่างจริงจัง เพื่อให้นักเรียนยืนหยัดต่อ

^๒ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐, (กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, ๒๕๕๐), หน้า ๔๙.

^๓ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช ๒๕๕๓, หน้า ๓.

สิ่งที่ถูกต้องเหมาะสมในโลกแห่งการเปลี่ยนแปลง การที่นักเรียนจะเป็นคนดีของสังคมนั้นนักเรียนจะต้องมีคุณธรรมจริยธรรมพื้นฐาน อันได้แก่ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย และมีน้ำใจ

การพัฒนาคนุชย์ตามหลักพุทธศาสนา ได้กล่าวถึง การฝึกฝนพัฒนามนุชย์ให้สมบูรณ์ตามหลักไตรสิกขา อันประกอบด้วย ศีล สมาธิ ปัญญา หรืออีกนัยหนึ่งคือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญาไปพร้อมกัน โดยเน้นที่การพัฒนาปัญญาเป็นแกนหลักสำคัญของกระบวนการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกฝนให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามที่เป็นจริง สามารถเข้าใจเหตุปัจจัยและแก้ไขปัญหาก็ได้ มีความประพฤติที่เป็นมาตรฐานในสังคม มีจิตใจที่ผ่องใส เบิกบาน เป็นอิสระทั้งภายนอกและภายใน ดับความทุกข์ ความเดือดร้อนที่เกิดขึ้นกับตน สามารถเป็นที่พึ่งให้กับตนเองได้^๔

การศึกษาของประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพของเด็กไทย โดยสะท้อนจากพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง กระทรวงศึกษาธิการเห็นความสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาเพื่อให้นำไปสู่การปฏิบัติที่ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยเฉพาะปฏิรูปครู ปฏิรูปโรงเรียน และปฏิรูประบบการบริหารการศึกษา เพื่อให้คนรุ่นใหม่เกิดกระบวนการคิดอย่างมีระบบ และแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล รวมทั้งการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม การสร้างระเบียบวินัย การมีจิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม การยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย^๕

โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย์ โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค มีนักเรียนในเขตพื้นที่บริการจาก ๗ จังหวัด คือ ขอนแก่น บึงกาฬ สกลนคร หนองคาย หนองบัวลำภู อุดรธานี และเลย ดังวิสัยทัศน์โรงเรียนที่กำหนดไว้ว่า โรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ทั้งในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในลักษณะของโรงเรียนประจำ เพื่อเป็นการกระจายโอกาสให้กับผู้มีความสามารถพิเศษที่มีกระจายอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศ และเพื่อเป็นการเพิ่มโอกาสให้กับนักเรียนกลุ่มด้อยโอกาสและขาดแคลนทุนทรัพย์ให้มีคุณภาพทัดเทียมกับโรงเรียนวิทยาศาสตร์ชั้นนำของนานาชาติ ผู้เรียนมีจิตวิญญาณของการเป็นนักวิจัยและนักประดิษฐ์คิดค้น มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรม รักการเรียนรู้ มีความเป็นไทย มีความมุ่งมั่นพัฒนาประเทศชาติ มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมโลกและธรรมชาติ^๖

^๔ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต), *สุขภาวะองค์กรรวมแนวพุทธ*, (กรุงเทพมหานคร : ธรรมสภา. ๒๕๔๘.), หน้า ๑๐๗-๑๐๘.

^๕ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, ๒๕๕๗.), หน้า ๓.

^๖ หลักสูตรกลุ่มโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย โรงเรียนวิทยาศาสตร์ภูมิภาค พุทธศักราช ๒๕๕๔, หน้า ๕.

ดังนั้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของปัญหาดังกล่าว จึงสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรม ของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย ตามนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา ๒๕๕๐ ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ความสมานฉันท์ สันติวิธี วิธีประชาธิปไตย พัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ซึ่งการศึกษาในครั้งนี้เพื่อต้องการทราบถึงพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย ด้านความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความมีน้ำใจ อยู่ในระดับใด จะได้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย ให้เป็นกำลังสำคัญของชาติและมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย ตามตัวแปร เพศ ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง

๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ

๑.๓.๑ ระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย อยู่ในระดับใด

๑.๓.๒ การเปรียบเทียบระดับพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ - ๖ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย ที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันเป็นอย่างไร

๑.๔ ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย” ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ไว้ดังนี้

๑.๔.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย ๕ ด้านคือ ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย และความมีน้ำใจ

๑.๔.๒ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากร ได้แก่ นักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย์ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ ๑ ประจำปีการศึกษา ๒๕๕๘ จำนวน ๖๙๕ คน กลุ่มตัวอย่าง ๒๕๓ คน

๑.๔.๓ ขอบเขตด้านตัวแปร

๑) ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพของผู้ปกครอง และรายได้ของผู้ปกครอง

๒) ตัวแปรตาม คือ พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย์ ๕ ด้านคือ ๑) ความขยัน ๒) ความประหยัด ๓) ความซื่อสัตย์ ๔) ความมีวินัย และ ๕) ความมีน้ำใจ

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

๑.๕.๑ นักเรียนที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

๑.๕.๒ นักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

๑.๕.๓ นักเรียนที่มีอาชีพของผู้ปกครองต่างกันนักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

๑.๕.๔ นักเรียนที่มีรายได้ของผู้ปกครองต่างกันนักเรียนมีพฤติกรรมเชิงจริยธรรมแตกต่างกัน

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

๑.๖.๑ จริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อควรประพฤติปฏิบัติหรือศีลธรรมกฎของศีลธรรม

๑.๖.๒ คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี เป็นสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ

๑.๖.๓ พฤติกรรมเชิงจริยธรรม หมายถึง การกระทำหรือการแสดงออกทางกาย วาจา ใจ ที่ถูกต้องดีงามทั้งภายนอกและภายใน ตามกฎเกณฑ์ของสังคมอันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่นและสังคม ประกอบด้วย ๕ ด้าน คือ

๑) ความขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ อดทน ไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องปฏิบัติควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหา จนเกิดผลงานสำเร็จตามความมุ่งหมาย

๒) ความประหยัด หมายถึง การรู้จักเก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควร พอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ

๓) **ความซื่อสัตย์** หมายถึง ประพฤติตรง ไม่เอนเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ

๔) **ความมีวินัย** หมายถึง การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม

๕) **ความน้ำใจ** หมายถึง ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทร เอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

๑.๖.๔ ประชากร หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย

๑.๗ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑.๗.๑ ทำให้ทราบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๗.๒ ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย

๑.๗.๓ ทำให้ทราบแนวทางการพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย เลย ต่อไป